

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОВОДОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ
СОЮЗ В З'ЯВЛЕННЯХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 286. Джерси Сіті, Н. Дж., вівторок, 9 грудня, 1924. VOL. XXXII. No. 286. Jersey City, N. J., Tuesday, December 9, 1924. THREE CENTS

Домагаються зміни іміграційного закону.

НЬО-ЙОРК, 7 грудня. — Ліга Свободної Іміграції почала кампанію за введенням спільного іміграційного закону. Організація виробила проект іміграційного закону, який вона подає конгресу до ухвалення. Головною основою цього проекту є постанови, що імігранти з Європи мають допускати до Злучених Держав без будь-якого їх походження. Перед відходом зі своєї держави, імігрант має дістати від американського представника в тому краю посвідку про свій моральний, умовний та фізичний стан. По приїзді до Америки імігрант має дістати іміграційного уряду приказ, що він має жити через якийсь в певному окрузі, згідно з економічними вимогами цього уряду. Він має ходити через два роки до американської школи, а стоїть під наглядом уряду.

ЗРІСТ ІМІГРАЦІЇ

ВАШИНГТОН, 7 грудня. — Після обрання іміграційного бюро при департаменті (міністерстві) праці, іміграція за минулий адміністративний рік значно зросла. В 1922 році до Злучених Держав прибуло нових імігрантів 109,556, в 1923 році 522,919, а в 1924 році 706,896. Як можна було сподіватися, іміграція з південних та східних країн Європи зменшилася, а іміграція зі західної та північної Європи зросла.

КОНГРЕС БЕРЕТЬСЯ ЛІНІВНО ДО РОБОТИ.

ВАШИНГТОН, 7 грудня. — Ні одна ні друга палата конгресу не зробила за кілька днів свого наради нічого путнього. Мими цього уряду не думає конгресу підняти. Президент Кулідж має стати на становищі, що він не журиться роботою конгресу, якщо він лише не стане напружувати його програми ошадності.

Серед сенаторів починається рух за скасуванням тої точки податкового закону, яка дозволяє приватним горожанам вглядати в податкові книги та вивчаються, кілька податку другі платять.

МІНІСТЕР ПРО СТАН РІВНОЦІВ'Я

ВАШИНГТОН, 7 грудня. — Міністер рівноців'я Волес подає конгресові завіт зі стану рівноців'я в 1924 році. Після виводу, фермери стоять цього року багато краще, як вони стояли минулого. Вони мали мати цього року 12 мільйонів доларів приходу, або 0.500 більше, як в 1923 році. Це був найкращий рік від 1920 року.

РІЧНА РОБОТА ПРИБЕРЕЖНОЇ СТОРОЖІ.

ВАШИНГТОН, 7 грудня. — Федеральна служба прибережної безпеки запропонує конгресові проект нового закону про службу, і подає в завіт, доданий до цього проекту, що за минулий рік са сторожа вратувала 2,462 людей.

СЕНАТОР БОРА ПРОТИ ВИРІШУВАННЯ МЕЖНАРОДНОГО СУДУ НА СІМ ЗАСІДАННІ.

ВАШИНГТОН, 7 грудня. — Сенатор Бора заявляє, що єрніше засідання конгресу не повинно вирішувати питання ступення Злучених Держав до міжнародного суду. Засідання на се за коротке, і питання треба відкласти до сліду конгресу.

БУЛЬГЕРСЬКА ЗМОВА ЗРОСТАЄ.

ДЖЕРСИ СІТІ, 7 грудня. — Свідство, яке стейтова прокурор розвела над розмірами болгарської змови з джерелом поліції, показує, що ця змова мала багато ширину, як спершу здавалося. Прокурор каже, що в змові ні високі державні урядники, звичайні партійні провідники, а багато банкірів.

Подіються, що незадовго наступлять нові арештованні.

МІЛІОНЕРКА ПЕРЕДОВЛЕНА НА ДІАКОВАННІ ДІАМАНТІВ.

НЬО-ЙОРК, 7 грудня. — Митові урядники сконфіскували передвартості 60,000 доларів, які пані Баумгартель, жінка одного зі спільників великого юдейського департаментового скандалу, хотіла перевести через границю без оплати мита.

Товариство золотників зробило на неї податок, і митовий уряд зажадав від неї 120,000 доларів кари й мита.

КАЖЕ, ЩО НЕ ДІЯ ПОЛІТИКИ.

НЬО-ЙОРК, 7 грудня. — Жінка великого князя Кирила, котрого кількома людьми вважає одним з найбільш правих царів Росії, приїхала сюди нині на кораблі Паріж. Вона каже, що вона не приїхала для роблення політичних заходів для свого мужа. Вона заперече також чутки, немовби вона приїхала добувати від американських банків 60 мільйонів, які належували їй мужови.

Вона приїхала зі своїми придворними дамами як справдішня пані, і зараз метується між американських купців з пригнітаннями.

ДЕПОРТУВАЛИ ДІВЧИНУ З МЕКСИКИ.

МЕКСИКО, 7 грудня. — Мексиканська іміграційний уряд відослав до Злучених Держав малолітню дівчину Гелену Вен Салін, котра приїхала нині до Мексика, щоб тут відатися за одного перебуваючого тут Американця. Відослав її через те, що вона не мала від своїх родичів дозволу на подружжя та виїхала в дорогу без дозволу родичів.

ВІДЛОЖИЛИ ВИКОНАННЯ КАРИ СМЕРТІ ЧЕРЕЗ КОМЕДІЮ ОСИННИЙ. НЬО-ЙОРК, 7 грудня. — На припис юдейського стейтсменського губернатора відложено на цілий місяць виконання кари смерті з заслуження, що нахалство у місцевій тюрмі. Кабу відложено на те, щоб дати їй нагоду побачити комедію, яку дають другі в'язні.

ПЕРЕВОЗЯТЬ ЦЕРКВУ АВТАМІ.

ОВШЕН СІТІ, Н. Дж., 7 грудня. — Місцеві лютеранська церква закупила церковний будинок від реформованої церкви в Вудбейні, в стейті Нью-Йорку, закупили будинок, розкозано на кілька частин та перевезено на нове місце троками.

НЕДОСТАЧА ЛІКАРІВ

ОЛБАНІ, НЬО-ЙОРК, 7 грудня. — Стейтсвий департамент здоров'я каже, що цілий ряд менших місцевостей в північній частині цього стейту відчуває недостачу лікарів.

УКРАЇНСЬКИЙ ЧЕРВОННИЙ ХРЕСТ

Український Червоний Хрест розпорів в широку організацію, має по містах і селах України 306 комітетів і 100 інших відомостей, а кількість членів середніх, з кількістю членів, коза 100,000. Ч. Х. організував 27 департаментів і 15 інших установ для боротьби з соціальними хворобами, туберкульозом, венеричними хворобами й ін., і 40 амбулаторій для обслуговування селянства медичною поміччю. Ч. Х. опікується також безпритульними дітьми, як сенатори, захоронки, консуляції, для розданих молока і пр. Торговлі медикментами продаються в 70 місцевостях. В кінці Ч. Х. опікується також безробітними, улаштуваючи для них ідеальні, майстерні побілки і т. п. Назву товариства проєктують змінити на „Червону Зорю“.

НЕВИСНИНІ АТЕНТАТИ НА НІМЕЦЬКІ ПОЇЗДИ.

Останніми днями трапилося кілька атентатів на поїзди, яких причини і винуватків не вкрито. Так приміром на шляху поїзду між Берліном і Штеттином показав хтось ставлений стовп семафору. Машинист завважив перепошку і спинив поїзд. В самому Берліні в околиці Шенбурга затрасовано шлях газомисливим резервуарам. Поїзд розбив їх в тріски і швидко крими раними вломаками подорожніх звернули увагу на мінімуми на катастрофу. Третій випадок трапився на берлінському передмісті Гріневальд. Невідомі люди острілювали поїзд, при чому побили багато шиб.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІС. ПІС. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ.

Сам повідомляється Віс. ПІС. Секретарі відділів У. Н. Союзу, що вислали календар на рік 1925 для членів У. Н. Союзу вже розпочали, і що вже вислали календар на адресу секретарів для слівачих наслідки: 34, 65 (12 п.), 70 (3 п.), 234 (2 п.).

Повісше змінені послані дослали писаним поштою для 6 грудня. Котори би з висше змінені відділи не дістав з якоїсь причини послані до 10 дня для вислали календар, нехай повідомлять А.Д. „Свобода“.

В СЛОВЕ І ПИСМЕ

Адміністративна комісія польського союзу устатковала оної проект закону про громадську самоуправу при чому одна з його статей говорить, що на уряд віта може бути вибраний кожний член громади, який покінчив 20 рік життя і володіє польською мовою в слові і писмі. Проти останньої клаузули застерегали представники лівої думкою, що вона дасть привід до надужит надзвичайної влади, яка по своїмому толкуватиме володіння польською мовою в „слові і писмі“.

ВЛОМ ДО ВІСЬКОВОГО СУДУ У ЛЬВОВІ.

Невисліджений до тепер злодій вломився 6 м. м. до будинку окружного військового суду при Замарстинівській вулиці у Львові. Злодій розбив бюро секретаря суду Шорра і вийняв в ньому кілька „товариств“ собі самі і скрабиною депозити, з яких забрав усе, що вважав вартим для себе. Спокій і педантичність, з якої першав злодій своє підприємство говорити, що був він старим бувальцем судових закармків.

ПОЛЬСЬКІ КОБОНЕ НА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ.

Польські часописи повідомляють, що найвищий розпорядок польського міністерства внутрішніх справ завіз зміну у вимогах конвенції для утворення адміністративних одиниць з маюських осад на „хресак“. Для цього доводіть тепер, щоб 60 процент ґрунтів було об'єднаними в цілості, можна наділитися, що на наших очах на „хресак“ виростуть нові села, які противага стародавніх українських сіл.

ПОЛЬСЬКІ ВОДИ Я ТЕЛЯТА ДЛЯ АВСТРІЇ.

Для 5 м. м. прибув перший транспорт польських волів й телят в сумі 12 вагонів. Се перші частини транспорту волового й телячого м'яса, закордонного в польсько-австрійському договорі.

ЛЕТ ЗІ ШВАЙЦАРІЙ ДО ПЕРСІЇ

Відомий швайцарський аероплан. Мителюльцер вибирається з початком грудня у подорож до Тегерану (стол. Персії) на гідроплан. Його цілком до досліди стан воздуха на ліній, що веде від Каспійського моря до перського залузу, яка має бути продовження лінії з Маршлі до Ангори.

„СРЕБНЕ ЗЛОТЕ“.

Були дотепер паперові золоті, тепер появляється ще й срібні золоті. Але вони чогось не дають сріблом. Соймові посли найкраще дослужалися до цього і вже посол Пончик питав навіть про те міністра фінансів. Мін. фінансів відповів, що оловий звук не походить від цього, що вони з кепського матеріалу, але тому, що в середині мають... шпари.

ПРОШАЛЬНИЙ ВИСТУП Г. БОРИСОВІЙСЬКОГО.

Славна українська артистка Ганна Іванова Борисовієвська вернулася зі Львова до дому на Великій Україні де гратиме в Українській Державній Драматичній Театрі у Харкові. З нагоди візду артистки на її користь відіграє український театр дир. П. Стадника у Львові 10. палодиста комедія М. Старицького: „За двома зайцями“.

„МОНДРИ ПОЛЯК“

Польки, шойно тепер отямилася, який „гефест“ зробили на продажі білозубих пущ Англіям, супроти чого хочуть перевести ревізію заключених в ті справі контрактів.

НА ГЛЯДИЙ ДОРОЗІ.

В околиці Закінця жовтківського повіту цілало двоє бандитів на Жиди Федера, що вертав до Рави руської, і забрали в нього 100 золотих та закупили товари.

При виборах до німецького парламенту побідили республіканці, а програли монархісти і комуністи.

БЕРЛІН, 8 грудня. — При вчорашніх виборах до німецького парламенту (райхстагу) побідили республіканці, монархісти, а також комуністи, котрі шшли до виборів з великим гомом і криком, потерпіли невдачу.

Побідали соціял-демократи, католики (центрости) і демократи. Вони можуть мати більшість в новому парламенті, коли об'єднаються. Тоді, як кажуть, і кабінет був би коаліційний. Провідник католицької допершій канцлер др. Вільгельм Маркс оставив би і надалі канцлером, а до кабінету поклимав би представників соціял-демократів і демократів.

Обчислення вислали виборів ще не покінчені, але вже тепер видно велику побіду соціял-демократів.

Монархістична група Людендорфа, так звана „німецька народна партія“, потерпіла повну невдачу, але самого Людендорфа вибрало. Лише баварські монархісти трохи зискали при сих виборах.

Народна партія, якої провідником є міністер закордонних справ др. Штрессман, котрий при виборах шов з монархістами, страждала повною мандатом, як мала в останній клаузулі. Демократи при сих виборах майже подвоїли свої попередні сили.

Комуністи потерпіли розгром, не менший від групи Людендорфа. Робітничий відділалося голосувати на комуністичних кандидатів, а голосувало на соціял-демократичних кандидатів.

Майже усі лідери усіх груп вибрані, навіть і сих партій, що потерпіли розгром. Виборці дуже чисельно стадали до виборів. Обчислюють, що голосувало 80% упраних до голосування.

БІПКА ПРИ ВИБОРАХ.

БЕРЛІН, 8 грудня. — При німецьких виборах до більших міст була завязана боротьба між виборними противних груп. Деяким прихилоло навіть до білок на пальці і револьвери і поліції мусіла розборонувати. Богато ранених відвезено до шпиталів. Помірно не відомо, чи убито кого в сих виборчих боях.

КОШТИ ВИБОРІВ.

БЕРЛІН, 8 грудня. — Обчислюють, що німецькі вибори коштували 7,000,000 золотих марок.

Сі вилатки зруйнували фінансово всі політичні партії.

ФРАНЦУЗСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРОГОНЕНО КОМУНІСТИ. ПАРИЖ, 7 грудня. — Французське правительство арештувало 350 комуністів у Паризі. Всіх їх прогнали поза межі Франції. Се переважно жиди з Росії.

Вони прибули до доручення московського „комітерня“, шоби творити „якейши“ серед робітничих.

Сі „якейши“ мали не тільки ширити більшовизм у Франції але також шпівнувати для російських більшовиків.

ПИСМЕНИК ШО ПРО МОСКОВСЬКИЙ БОЛЬШЕВИЗМ. ЛОНДОН, 7 грудня. — Славний англійський письменник і відомий соціяліст Джордж Бернард Шо вислав лист до московського урядового журналу Известия у відповідь на запит про його ставлення до більшовизму.

Відпис цього листа він подав до англійської і американської преси.

В цьому листі він поперед каже, що боїться, що Известия не зможе помістити його листа.

Він каже в листі, що більшовики можуть досягти кориснішої умови договору від англійських консервативів ніж від Партії Праці, а се з уваги, що економічна ситуація все бере верх над політичною.

Але присягом він радить більшовицькому уряду, шоби розлучився з „комітерем“ Зиновєва (так званим „комітетичним інтернаціоналом“) по змові як найкраще. Се уряд каже, що мусить рахувати рідично між поважкою державною політикою і школярським глупостями Зиновєва, коли хоче взяти на себе одвічальність перед Європою за свої вчинки.

Він каже, що не має на гаді листа Зиновєва але далеко поважнійшій справі.

Що пише, що лондонський Таймс оголосив „конституцію“ того так званого „третього інтернаціоналу“ Зиновєва, яка задикувала прихильників більшовицької Росії в Англії штурбувати його гупотою.

Він каже, що і соціялізм поступав і розвивався, а російські монархисти разом зі Зиновєвим знають те, що було томо пів століття і хотять диктувати досвідом і значущим та розуміючим соціялізм — соціялістам другим крам, шоби їх слухали.

ЕСПАНЦІ ПОКИДАЮТЬ МАРОКО.

ПАРИЖ, 7 грудня. — З Африки повідомляють, що Еспанці потерпіли повну невдачу в Марокко і покидають сей край.

ЧЕМБЕРЛЕН В РИМІ.

РИМ, 7 грудня. — Англійський міністер закордонних справ Остен Чемберлен, прибув уже сюди на засідання Ради Ліги Народів.

Він нині бов у короля Віктора Емануїла і має зприсмером Муссоліні дошу розмову.

Кажуть, що він знімається за відкладенням справи з „асесантним розсудливим конгресом“.

1894-1924

Ювелейна Кампанія ЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗУ

МУЩИН, ЖЕНЩИН, ХЛОПЦІВ, ДІВЧАТ І ДІТЯВ ВІД 1-ГО РОКУ ДО 55 ЛІТ ВІКУ
НА ОБОЗПЕЧЕННІ ВІД \$100 ДО \$2,000 ПРИМАЄТЬСЯ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

\$1,200,000.00

НАЙПОВІЩІЙ І НАЙКРАЩОЙ ВІДПЛАТІ ЗАДОМОК НА СЛУЧАЙ ТІВЖОГО НЕДУРІ, КАЩІВТВА

АБО СМЕРТІ

Приєднуйте Нових Членів!

ДНІПРОВІ ПОРОГИ І ЗАПОРОЖЖЕ

З "Опису України" Г. Бопляна к. 164 р.

Подана Іван Крип'якевич.

Гілом Леассер, де Боплян був родом Француз з Нормандії, в молоді літх служив у французькій війську і дослужився ступня офіцера. Спеціальність його була військовою інженерія. Коло 1630 р. на візання польського короля Жигмонта III він переїхав на Україну і дістав доручення укріпити на західній стороні південні гори, на які нападати Татари. В наших землях він перебував 17 років, займався будованням твердинь, оснуванням нових оселі, т. зв. свободи, а деколи брав участь у походах на Татари та у війнах, що вела Польща проти козаків. В 1648 р. він вернувся до Франції. Тут задував він описати для французької книжки "Опис України" усе в 100 примірниках, описав у двох нових виданнях, в яких цього він зладив карту дніпринської України, перу доклади малу цих сторін. Праці Бопляна це перші в Європі, з яких чужинці могли познайомитися докладніше з Україною; для нас це перші праці французького інженера в цінним тереном до пізнання побуту України в XVIII ст. З цього "Опису України" порадимо одну частину — опис дніпрових порогів.

Порогом називається ряд скал, що тягнуться попереку річки з одного берега на другий і створюють перешкоду для плавання. Перший поріг — Койдацький. Тут знаходиться замок, який я заложив в липні 1635 р.; але у сілдоцім місяці серпня, скоро по моїм відїзді, якийс Сулима, старшина козацьких повстанців, як вертався з морського походу, побачив замок, що спляв його у повороті річки, ступив, несподівано заповодив ним, розбув цілий гарнізон, що складався з яких 200 людей, він провводом полковника Маріона, родом Французя, Потім Сулима зруйнував укріплення і вернувся з козаками на Запорожжя. Але недовго до того війна сею кріпосто, скоро якийс в облогу і розбилиши, пірні козаки під призначам великого гетьмана призначили великого гетьмана на кінець повстання; на кінець повстання відстався, неволи разом з усіми товаришами, їх відіслано до Варшави та чин четвертого. Тим часом Полудні зашлиши без усякого замку і се кріпкості козаків і відірвало поріг до повстання, що було 1637 р. повстанню і заключенню гетьмана Конєпольського, якийс своєю особою в чотирьохтисячній військовій оставав там майже місяць, поки не відбувалося укріплення. Потім він відїхав до себе 2000 жовнів, а в чотирьох з другим відїхав до Ішимушки зробити розвідку, як до останнього порогу; у відвідній дорозі я приказав мені відїхати вверх рікою у човнах. Це дало мені можливість бачити вигляд тринадцятих порогів і зобразити їх на карті.

У тих місцях сті і навіть тисячі людей не з довіри бачили; навіть цілі війська повинні йти не якісь, як у строгім порядку, бо у степах є кочовища Татар, що не мають осідлу, бродять до сюди, то туди по тих широких степах одні від п'яти до шість, деякі до дев'яти тисяч людей. Я бачив і якийс тринадцятих порогів, перешла всі водопадки до гори проти течії у широті човні; на перший погляд це видається неможливо, бо декотрі порогі мають до 7 до 8 стп опадку, — осядти к гарно треба володіти везе. Ніхто не може бути виходити до козаків, то виходити, пона не переїде козаків, бо при цих порогів, відїхавши до їх звичайно в лодках

можу бути козаком, — честь на яку і заслужив собі через цю подорож.

Щоби докладно сказати вам, що таке порог, я скажу: ці порогі виглядають якби шашковидні, перетинають через ріку; деякі заховані під водою, інші видні на верх і деякі доходять до більше як 8 або 10 стп висоти і до величини доми і при тім вони стоять так близько один від другого, що виглядають якби гребля, що здержує воду. Вода проривається і падає струєю з висоти 5 до 10 стп у деяких від 6 до 7 стп, відповідно до рівня води. Весною, в часі таяння снігів усі порогі покриваються водою, з винятком сего, званого Ненастиць, який тільки один є перешкодою плаванню. Літом і в осені, коли рівень води стоїть дуже близько, скали доходять від 10 до 15 стп висоти; але із усіх 13 порогів, тільки між десяти, Будилівським, і одинадцятим Таволжанським, Татари можуть переходити ріку вилас до береги тут більше доступні.

На цілім просторі від першого до останнього порогу, я замітив всього два острови незатоплені водою. Перший острів, що називається Стрильчій, лежить між третім і четвертим порогом; це каміна скала біля 30 стп висоти зі стрімкими збоками. Острів має коло 500 кроків довжини і 70—80 ширини. Не знаю, чи є по ньому вода, бо ніхто не відвідує його, крім птінь; зрештою він цілий по берегах товще поріс диким виноградом.

Другий острів, значно більший від першого, коло 2000 кроків довжини і 150 ширини, також скалистий, але менше стрімкий, має місце укріплене від природи і приходить до поселення; тут у великій кількості росе, травах, цвєткових корч, твердий як букашин табола не під дією. Сей острів називається Таволжанським, так само як одинадцятий поріг. Тринадцятий поріг називається Волинським, — місце дуже підходяще на будову города або замку.

У віддалі гарматного вистрілюючись на Дніпрі є скельний острівчик, званий у козаків Кашеваринця, — ніби вони висловити тім радість, що швидко перейшли порог і мажуть відсвяткувати це піром на цьому острові; треба знати, що вони уживають пішона на харч підчас походів.

Нижче від Кашеваринці до Кичкаса стрічаємо багато, прекрасні місця до поселення, Кичкас це мала річка, що впадає до Дніпра з татарського боку; вона дає їм довгий пісочний лави, що врізається у Дніпро; ці краї, не ряд недоступних обривів. Доступ сюди можна відкритися тільки зі сторони суні через низинну шийку, довжиною коло 2000 кроків. Треба тільки перегоріти цілі місця і можна мати гарне укріплення. Правда, земля тут не рівна, покрита горами, з яких одні є вищі від татарського берега, інші перевищують цей берег. Взагалі місця дуже пісчані, русло ріки відкрите, вільне від перегород, нешироке і се звужується до поулудня. Траплялися мені бачити як жовніри стріляли з лука з одного берега на другий, при чому стріли падали більше як сто кроків на противний беріг. Це найпоказніший і найбільш перешкода, бо русло має в цьому місці не більше як 150 кроків в ширину, береги вельми догнуті і місце відкрите, так, що не треба боятися заступів. Сея перешкода також називається Кичкас.

У віддалі пів милі, вища за струєю, починається острів Хортицький, але що я не заходив в нього, бо у ступорю, можу бути відійти далеко з оповіданнями інших осіб, а не ругу яповні від їх правдивості. Говорять,

ТОВАРИШІ КУРЦІ! СЕ Є ПРАВДИВИМ ФАКТОМ

„Вчера вечером я грав в карти і одні з моїх знайомих то се, що зі сім'ю гравці, пили куріло ГЕЛМАРС. Вони отримали добру цигаретку так як і я і натурально вибрали ГЕЛМАРС“.

Як що Ви ніколи не курили турецького тютюну. Ви не знаєте, що Ви траите.

ГЕЛМАРС турецькі цигаретки мають в собі чистий турецький тютюн і дають Вам відпочинок в кожній потугі. ГЕЛМАРС се найбільша цінність Американського цигаретки.

ГЕЛМАРС суть абсолютно чисті і паковані в картонних пачках, щоб не домалися.

Як ниші, Ви вдовольнитесь зміною на Турецькі.

Витворити найкращого роза турецьких і європейських цигареток у світі.

BOXES 10 x 20

що цей острів досить значний і височини, береги майже всюд обривисті і до української мови до татарської сторони. Мисливський вибрав його на прижиттє, коли грозива йому неволи, тут почав збирати козаків, як пригорталися до повстання в маю 1648 р. і звідти вирушили у похід, що скінчився їх побідю 26 мая під Корсунем.

Лещо нижче від ріки Чортюмська серед Дніпра є досить широкий острів, на якому є розвалини; його окружає з різних сторін більше як 10-тисяч інших островів, більших і малих, розкинених без найменшого порядку. Деякі з них суцільні, інші болотисті, але всі загалом порослі очеретом грубої стеги, який вказує, де є рукави ріки, що їх розділяють. Цей лабіринт служив для козаків прихистком, як вони називалися Віфесковий Скарбінчик. Всі ці острови, весною заливає вода, сухим, анімається тільки се місце, на якому стоять розвалини. Ріка має в цьому місці більше як мильну ширину і всі зусилля Турків не можуть тут відійти назад. Тут погубило немало турецьких галер, що здоляючи Турків, які верталися з морських походів; залишаючи між островами, тимчасом як козаків у своїх човнах безкарно стріляли до них із однієї сторони. Від того часу далі не заходять у Дніпро далі ніж 4 до 5 миль від устя. Ось

дають що у Віфесковий Скарбінчик козаки заховали у канадах багато пушок і ніхто з Польків не знає сього місця, бо вони ніколи тут не бувають, а козаки з свого боку держать це в тайні, яку знає тільки небагато з них. Вони спускають на дно всі пушки відійти у Турків, також свої гроші, і добувають їх з відгатам і міру потреби. Кожний з них має свій окремий тайник; вернувшись після кожного походу, вони збирають гроші для поділу добичі награбаєної у Турків, описують кожний ховає під водою свою частину, тобто такі річі, що не псується у воді. Тут будують вони також свої чайки себесто човна, в яких виправляються на морі і човна мають коло 60 стп довжини, 10—12 ширини і 8 гудини і мають по дві керми.

Каір це довгий острів, на 5 до 6 миль, цілком плоский, вкритий почасти очеретом, по части вербами; головне русло іде з правого берега і тому острів ширший з татарської сторони, але за те його лівий край ніколи не заливається підчас повені.

Велика Вода називається чисте плесо на Дніпрі, незарите островами, що лежить проти устя Оскорівки.

Острів Носаківка має коло двох миль довжини, весною заливає його вода; Татаре переходять деколи через той острів, так само через Каір і Космаку, що розтягається всього на пів милі; між тим другим островом і українським берегом є рукав, званий також Космака, який пробираться козаки, коли спускаються на морі і боятися, щоби не замітила їх турецька сторона, яка постійно стереже Таванського проливу в тім місці, де стоять розвалини старинного замку Аслан Горідише.

Таванська перешкода дуже догдана для Татар, бо ріка має одню суцільну русло, не більше як 500 кроків широкі; український беріг дуже високий і обривистий, а противний, який творить рука Тавань, низинний і ніколи не заливається; він дає дуже добре місце для будови укріплень, щоби здержувати козаків і перешкодити їх морським походам. Ріка плыве одним руслом на просторі двох миль, потім починає розділятися, творить острови і між ними рукави.

Острів козакський має пів милі на довжину, але вода його заливає. Острів бурчанка приблизно такої самої величини, що попередній і також підлягає повені, але обтече Татаряне повені, тут треба перепливати три рукави, а саме Кінський Воду і підліве русло Дніпра, бо підножного з них не можна перейти вбрі.

Від Кичкаса до Очакова є п'ять татарських перешкод. Перша Кичкас; друга Носаківка, що дає мало вигоди, бо не має більше як три четверті милі в ширину, перешкода островами і заростає очеретом, що утруднює переправу через канали; крім цього Татаре побудували козаки, що звичайно держаться недалеко і часто роблять їм засідки. Третя і найбільша перешкода Тавань, що дає видгоду, що є віддалена всього на один день дороги від Криму і має тільки два канали: Кінський Воду, яку звичайно можна переходити вбрі, в цьому місці, і потім Дніпро, що тут не дуже широкий, хоч має 500—600 кроків на ширину і через який треба перепливати три рукави, а саме Кінський Воду і два рукави Дніпра, які вони не мають броду. П'ята й остання у Очакова, при самім устя Дніпра, широкого на добру французьку миль. Татаре переправляються через неї в такий спосіб. Поперек своїх човнів, досить великих, прикладають жерстяні до яких прив'язують коні рядом одного до другого, в рівному числі з кожної сторони, щоби заховали

Коли ідете назад до Старого Краю

Довідайтесь про користи підчас їзди на Кораблях Злучених Штатів. Вони мають великі, швидкі машини, зменшений харч і вибір, чепна обслуга, великі промисли, музика та інші інші атракції.

Коли спроводжуєте різні до Америки, офіс Континент Стрейтс Ліній тут і в Європі порадить всі потреби приготування. Після нової квати перешкода мають фермери, їх жінки і діти полизиме 18 літ; родичі, жінки і мужі горожан Злучених Штатів і самотні діти від 18 до 21 літ.

Зайдіть до Вашого місцевого агента або

UNITED STATES LINES

45 Broadway New York City

Managing Operators for

UNITED STATES SHIPPING BOARD

Матвій Костюшин.

СПОМИН.

Навчався хмари; мавор шаліє —
Б чужині бачив, сердечко майже.
Майє та внаше; асе би вилучило.
Що та внаше; асе би вилучило.
Свої ліси чужині чуті.
В чужих степах її не чуті...
Ще згадує стани, коли галем.
Чому у неї сбежовані знайшли.
Де цілий триці, роки були.
До скоду сонці пташки співали.
Лісє на чужині, мов криль сон бачу.
Вздуху степами, шимком поплучу.
Колом галему даху райсеньку.
У ній, мов гогу, матір стареньку.
Як при кулєти нити сухоче.
Галє, чось плачуть карлі очі.
А з нею талє, немов сухоче.
Лісє, як галє, серце влічє.
Чому у неї сбежовані знайшли.
Як карлі очі крутом дивлять.

У ті старенькі малі хатні
Вперше світало сонце долі.
Вперше світало сонце долі.
Щоб призначило своє знайшло.
Та шєй до того в сльозах купалє.
А влучи в поле то козала.
Хоч утомлена з собов носила.
Вона заснула, під сїт вложила.
Щоб призначило своє знайшло.
Бувий сльозам, як гуля в полю.

Коліска до суні дитину
Щоб солодко спало.
І про суджину не додало.
Маслянка не знало.
Так минали сні діти.
При матерій груді.
Вона солоді тірє сльози.
І мовалим труди.

Крутом проміря сїти широкі
І переплєтало море глибоке.
А сльози лютіє і не виходило.
Закрує серце білий розривало.
Вона знала, нема і долі.
Острів неможливо вийти в воді.
Худі не галє, немо у лоді.
Удні серце вертєт там, де родило.
Дармо бо вмере кровю записи.
Чем не знала, воні спокою.
А сльози — сльози знає і мію.
Вони сердечко пошумували.
Літа найкращі при них пропали.
Вона не повернує, не усміхнеться.
Не сміється кох, що сльози лютіє.
Бо нині мати нема кормила.
Із німми — з німми, в сїтх пуста.

Binnier, Man, Canada.
1919 р.

В КОЖИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТ ПОВІННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

Тетрал.

На Різдво і Новий Рік.

Переводимо грошеві посылки, доручаючи адресатів в краю на посылній пошті, готівкою.

АМЕРИКАНСЬКІ ДОЛЛАРИ

Звичайні посылки виконуємо на протязі 17 днів, посылки за 8 днів, телеграфічно за 4 дні.

ПОВНА ГАРАНЦІЯ — ЧЕПНА ОБСЛУГА.

Ціни знижені на всі святкові посылки.

Питайте по блисній інформації і наш ціни.

THE STANDARD BANK

55 AVE. B. NEW YORK.

